

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (اجتماع امر و نهی)

قید مندوحه

جلسه ۲۴۴

استاد نجار زاده

قید مندوحه

برخی از اصولیون نزاع در مورد بحث را مقید به قید مندوحه کرده‌اند.

معنای مندوحه:

مکلف می‌توانسته مأمور به را به نحوی انجام دهد که با منهی عنه اجتماع نکند.

نکته:

نزاع بین اصولیین در جایی است که جمع بین عنوانین به سوء اختیار مکلف صورت گرفته باشد و نظرشان

معطوف به همین قید است؛ یعنی قید مندوحه را در محلّ بحث اعتبار کرده‌اند.

سرّ لزوم قید مندوحه:

وجه اینکه اصولیین موضع بحث را به قید مندوحه مقید کرده‌اند، آن است که: اتفاق است بین طرفین نزاع

(قائلین به جواز و امتناع)، که در صورت عدم وجود مندوحه، اجتماع امر و نهی جایز نیست و آن در موردی

است که امتثال و اطاعت امر منحصر باشد در مورد اجتماع و این انحصار از روی سوء اختیار مکلف نباشد؛ زیرا

در موردی که امتثال امر، منحصر در اتیان مجمع العنوانین باشد، مستحیل است که هردو تکلیف فعلی بوده و مولی

امتثال هردو را بالفعل بخواهد؛ زیرا اطاعت هردو با هم ممکن نیست، زیرا مکلف اگر مأمور به را امتثال کند نهی

را عصیان کرده و بالعکس؛ لاجرم بین امر و نهی، تراحم واقع می‌شود نه اجتماع.

نکته:

اگر بحث را به گونه‌ای که صاحب کفایه مطرح نموده، مطرح کنیم، قید مندوحه نیاز نیست؛ ولی از آن جایی

که نظر صاحب کفایه را مردود دانستیم؛ این قید، لازم است.